

СВЕТЛОЗАР ИГОВ

НЕДОКУЧИВИ АНЂЕО СВЕТА

Песник Драган Јовановић Данилов живи у малом граду српске провинције, који је током деведесетих година био крај света. Но, он нема комплекс провинције, не само зато што је једно од најзвучнијих имена књижевности на свом језику и врло познат ван земље већ и зато што се свет маклуановски преобразио у „велико село”. Данилов је, као сваки истински велики песник, центар свог стваралачког света довољно мудро озрачио и преосвештао да буде прихваћен у једном ширем, европском контексту. У његовој поезији се препознају битне одлике модернизма и постмодернизма, трансгресије и дифузије, не толико као пресецање граница између жанрова колико као узајамно продубљивање занатског и емоционалног, с једне стране, и критичко-рефлексивног и ерудитског, с друге. Даниловљеви песнички текстови засићени су видљивим и скривеним цитатима, примедбама, реминисценцијама, интерпретацијама огромног културног пространства књижевности, филозофије, сликарства и музике, класичне традиције и модерне авангарде, те преплитањем високих и ниских стилова, академског говора и уличног жаргона. Све то код Данилова добија један посве нов спектар и интонациони регистар. Та његова хетерогеност је тако стваралачки прерађена да, чак и када се извори и обрасци препознају (а то се не догађа увек, посебно код читалаца других традиција и култура), Даниловљева поезија звучи задивљујуће аутентично и поособљено. Управо када се у његовом делу разликује „туђе”, то, парадоксално, још више потцртава „своје”, а и „туђе” нам се чини већ другачије од оригиналног.

То „своје” код Данилова је у искључивој ослобођености песничког ја од било каквог погледа на свет. Данилов разговара са својим телом, али у њему недостаје романтична (и хришћанска) раздвојеност „тела” и „духа”. Тело за њега није ни „затвор” душе, нити њен го-

сподар, већ предмет жеље и имагинације. Овај песник успева да буде истовремено сензуалан и спиритуалан, мистичан и рефлексиван, социјалнопроблематичан и анархично екстатичан. У некој магичној хармонији у њему опстоје непомирљиве антитезе и антиномије човека и историје, природе и културе. Данилов лако и неосетно прелази из једног света у други. Његови светови живе, сливају се један у други и нестају у музици сфера. Радост залажења у стихије језика и књижевних експеримената не скрива оно што је пре и после језика. За Данилова, границе језика су границе света, а безграничност света и језика су у срећном, узајамном складу.

Иако је усвојио супстанцу онога што зовемо модерно, Данилову је страна мрачна поетика отуђења као доминантна опсесија модерног човека (Џојс, Кафка, Елиот). Он, наиме, одлази изван ње, враћајући нас према неким традиционалним (да не кажемо старомодним) хуманистичким вредностима и веровањима, у некој новој, литургијској религији без цркве. Религији као дионизијском опијању животом, подсећајући понекад на Ничеове екстазе поподневних и ноћних песама.

На стране критичаре јак утисак оставља декларисање самог песника у уобичајеним аутокоментарима за приврженост медитеранском духовном и душевном комплексу и игнорисање средњоевропске тамне и назубљене књижевности. Но, мислим да би он певао и хиперборејски, извлачећи прикривен смисао и интонацију која би нама такође могла да звучи „даниловљевски”. (Узгред, једно пажљиво ухо могло би да ухвати fine дијалоге Данилова са Дучићевим салонско-мирисним медитеранским пејзажом, са балканским барбарогенизмом Радета Драинца, те са Христићевим александријским Средоземљем.)

Енглеска критика у његовој поезији открива „мистичну радост једне нове генерације Европљана”. Нисам сигуран да ли Даниловљева поезија поседује ехо некакве европеизиране „хортикултуре” и да ли уопште „комуникативност” те поезије може да се повеже са некаквом генерацијском осећајношћу. Тек, „ерос језика” код Данилова може бити и таман и светао, аполонски и дионизијски, кадар да чак и из Танатосовог тамног огледала извуче чаробне звуке поверења према животу и загрљаја ка свету.

Даниловљева поетика је изванредно оригинална. Данилов је, слично Камију, који усред ледене европске зиме живи с једним „непобедивим летом” у срцу, заљубљен у недокучивог анђела света.*

Превео с бугарског
Бранко С. Рисџић

* Текст је објављен у бугарском њуз-магазину *Европа*, бр. 5, 2002. године.